

**Oddział Uniwersytecki PTK
Instytut Turystyki**

K. Łopaciński

**AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ
W ROKU AKADEMICKIM 1987/88 - RAPORT Z BADAŃ ANKIETOWYCH**

Praca wykonana w ramach CPBP 08.18
"Świadomość polityczna młodzieży i
jej uwarunkowania"

Kierownik programu: prof. dr hab.
Jan Bogusz

Grupa tematyczna V. "Społeczne funk-
cje turystyki i wypoczynku młodzieży"

Kierownik tematu: dr Krzysztof
Łopaciński

Warszawa 1989

SPIS TREŚCI

Wstęp	1
1. Organizacja turystyki w środowisku studenckim	4
2. Turystyka studencka w 1988 roku	11
3. Aktywność turystyczna studentów	19
4. Charakterystyka badanej próby	27
5. Bibliografia	33
6. Zestawienia tabelaryczne	34
7. Kwestionariusz ankiety	49

Starając się znaleźć sytuacje typowe dla młodych członków społeczeństwa polskiego będące jednocześnie dobrym odzwierciedleniem zachowań i oczekiwań w ich egzystencji skierowaliśmy nasze poszukiwania nie w stronę pracy, rodziny, czy grupy społecznej, lecz w stronę formy i treści spędzania czasu wolnego. W szczególności w środowisku studenckim zainteresowała nas jedna z ważniejszych form aktywności studentów jaką jest aktywność turystyczna i implikacje z nią związane.

Badania przeprowadzone w latach 1981-85 [1] obejmujące studentów uniwersytetów w Białymstoku /filia Uniwersytetu Warszawskiego/, Krakowie i Warszawie potwierdziły tezę, że turystyka, obok kultury studenckiej, stała się charakterystycznym elementem studenckiego stylu życia, stała się także naturalnym przejawem aktywności w czasie wolnym. Wyjazd poza miejsce zamieszkania ~~nie~~ się wreszcie, przy coraz mniej zróżnicowanym sposobie spędzania czasu w dni powszednie i święta, ^{stał się} "czasem świątecznym" rozumianym jako czas oderwania się od codziennych zajęć i kłopotów, czas przeznaczony na spotkania z innymi ludźmi, z przyrodą, z nieznanym.

Wyniki omawianych badań potwierdziły tezę o ujednoliceniu zachowań w miejscu zamieszkania i na wyjeździe, o zmniejszającej się spontaniczności zachowań na rzecz działań przemyślanych i planowych, o wielkiej roli grupy kolegów i działań podejmowanych w tej grupie. Jednocześnie badania te nie potwierdziły hipotezy o silnej zależności aktywności turystycznej od pochodzenia społecznego, wykształcenia rodziców, sytuacji materialnej, czy miejsca zamieszkania, oraz o biernej postawie środowiska studenckiego.

Dokompletnie syntezę [2] powiedzieć można, że w sferze światopoglądu aktywność turystyczna sprzyjała wzmocnieniu poczucia

sensu aktywnego życia. Turystyka studencka może w mniejszym stopniu uczyć samodzielności, a w większym umożliwiać choć przez pewien czas bycie samodzielnym. Samodzielność ta dotyczy także elementów poznawczych. Turystyka studencka uczyła poprzez obserwację rzeczywistości w odmiennych warunkach przez co ułatwiała utrwalanie wiedzy o poznawanych zjawiskach. Była to zawsze turystyka bez wychowawcy z zewnątrz, spoza środowiska akademickiego.

Czy zaobserwowane zjawiska występują współcześnie? Czy badania przeprowadzone na trzech uniwersytetach są reprezentatywne dla całego środowiska akademickiego? Jak wreszcie wygląda aktywność turystyczna środowiska akademickiego w drugiej połowie lat osiemdziesiątych? Pytania te stały się podstawą do opracowania koncepcji badań aktywności turystycznej studentów w roku akademickim 1987/88.

Podstawowym narzędziem badawczym były badania ankietowe realizowane w formie audytoryjnej na próbie reprezentatywnej studentów studiów dziennych przeprowadzone w grudniu 88 i styczniu 89^{1/}. Zakres tematyczny badań ankietowych objął między innymi:

- strukturę i częstotliwość wyjazdów turystycznych,
- różne przejawy aktywności turystycznej,
- charakterystykę środowiska wysyłającego,
- motywy wyjazdów turystycznych,
- charakterystykę podstawowych form aktywności w czasie wolnym,
- działalność społeczną w organizacjach i w grupie rówieśniczej.

1/ charakterystyka badanej próby przedstawiona została w rozdziale czwartym niniejszego raportu.

W badaniach wykorzystano zmodyfikowany i zweryfikowany kwestionariusz ankiety stosowanej w roku 1984. Konstrukcja kwestionariusza miała zagwarantować możliwie szeroki zestaw informacji dotyczących szeroko rozumianej aktywności turystycznej [3].

Prezentowany raport stanowi podsumowanie przeprowadzonych badań ankietowych, nie jest jednak zakończeniem badań nad aktywnością turystyczną młodzieży akademickiej w latach osiemdziesiątych. Tematyce tej poświęcony zostanie odrębny raport, którego zakończenie przewidziane jest na koniec 1990 roku.

Obecny raport zawiera informacje o organizacji turystyki w środowisku studenckim i zmianach jakie w niej zaszły w ostatnim świecie, o strukturze wyjazdów studenckich w roku akademickim 87/88, a także o innych przejawach aktywności turystycznej. W drugiej części raportu mowa jest o motywach i celach wyjazdów, o środowisku i jego aktywności turystycznej, wreszcie o zachowaniach w miejscu zamieszkania, a związanych z aktywnością turystyczną. Na końcu znalazła się charakterystyka badanej próby oraz zestawienia tabelaryczne. Uzupełnieniem do niniejszego raportu są wyniki badań ankietowych na nośnikach magnetycznych /zapisane w systemie dBase III plus/ oraz marginesy ankiet znajdujące się w Instytucie Turystyki w Warszawie.

Przedmiotem naszych badań była aktywność turystyczna młodzieży akademickiej w r.ak. 87/88. A więc badaniami objęliśmy aktywność w zakresie szerszym niż same wyjazdy poza miejsce zamieszkania w okresie studiów. Jak to już zostało sformułowane [3] przez aktywność turystyczną rozumiemy całokształt czynności związanych z przygotowaniem i uprawianiem turystyki oraz różnymi formami przeżywania. Do czynności tych zaliczamy poza samym uprawianiem turystyki /a więc procesem dobrowolnej i czasowej mi-

gracji/ zarówno planowanie i organizację wyjazdów turystycznych, zdobywanie i przekazywanie wiedzy i umiejętności turystycznych, jak i zespół przeżyć związanych z tym, co z wyjazdu zostało w naszej pamięci, co stanowi nasze doświadczenie. Podstawowym jednak atrybutem aktywności turystycznej pozostaje uprawianie turystyki.

Przyjęta metodologia miała umożliwić przedstawienie zarówno statycznego obrazu aktywności turystycznej w r.ak. 87/89 jak i przemian jakim podlegała turystyka studencka w latach osiemdziesiątych.

1. ORGANIZACJA TURYSTYKI W ŚRODOWISKU STUDENCKIM

Aktywność turystyczną środowiska studenckiego, w odróżnieniu od aktywności turystycznej jednostki, będziemy określać jako pewne zjawisko, na które poza sumą aktywności turystycznej poszczególnych studentów, składają się zarówno struktury organizacyjne, jak i charakterystyczne dla środowiska formy wyjazdów.

Aktywność turystyczna środowiska studenckiego jest niewątpliwie zjawiskiem masowym. W roku 1988 tylko niecałe 6% studentów^{1/} deklarowało, że nie wyjeżdżało poza miejsce zamieszkania, bądź miejsce studiów. Co ważniejsze 31% studentów deklarowało przynależność do klubu turystycznego, 27% posiadanie odznak turystycznych, a 20% prowadzenie imprez turystycznych. Środowisko akademickie wyróżnia się wśród innych środowisk także ilością kadry turystycznej. Ponad 15% respondentów deklaruje, że posiada

^{1/} zob. tab. 19.

uprawnienia turystyczne. Grupę tę należy uzupełnić absolwentami, którzy posiadając uprawnienia turystyczne działają nadal w środowisku akademickim. Liczby te wskazują na duże możliwości organizacyjne środowiska. Z zorganizowanych form turystyki studenckiej korzystało 48% studentów^{1/}. Biorąc pod uwagę niewielki udział studentów pierwszego roku studiów w wyjazdach studenckich /są studentami dopiero od kilku miesięcy/ oraz brak danych o wyjazdach studentów ostatniego roku studiów /w czasie badań byli już absolwentami i przebywali poza środowiskiem badanym/ można stwierdzić, że ponad połowa studentów uczestniczy w czasie pobytu na uczelni w wyjazdach organizowanych przez środowisko studenckie. W badaniach tylko 32% respondentów stwierdziło, że nie korzystało nigdy z żadnych usług turystycznych /nie tylko wyjazdów/ oferowanych przez środowisko.

W porównaniu z innymi grupami społecznymi aktywność turystyczna studentów przedstawia się imponująco. Jeszcze wyraźniej widoczne jest to w turystyce zagranicznej. Tylko w roku akademickim 87/88 za granicę wyjeżdżało 39% studentów. A był to okres kiedy do krajów spoza RWPG wymagane były zaproszenia /do krajów RWPG wyjazdy były możliwe praktycznie tylko za pośrednictwem organizacji i biur podróży/.

Na tle tych liczb można mówić o dwu podstawowych formach organizacji wyjazdów turystycznych. Pierwszą formę stanowią wyjazdy organizowane przez grupę kolegów, drugą przez organizacje działające na uczelni. Obie te formy łączy w jakiś sposób działalność akademickich klubów turystycznych.

^{1/} zob. tab. 8.

Era akademickich klubów turystycznych nawiązujących często do tradycji lwowskiego Akademickiego Klubu Turystycznego /założonego przed pierwszą wojną światową/ rozpoczęła się w połowie lat sześćdziesiątych, a swój rozkwit miała w całym dziesięcioleciu lat siedemdziesiątych. W zależności od wielkości, umiejscowienia w środowisku studenckim, tradycji, czy wręcz w przypadku, w działalności klubu turystycznego dominowała, bądź to działalność usługowa na zewnątrz, bądź też organizacja wyjazdów dla wąskiego grona kolegów.

Działalność na rzecz środowiska, to w pierwszym rzędzie organizacja rajdów pieszych w czasie trwania roku akademickiego oraz obozów wędrownych w czasie wakacji. W połowie lat siedemdziesiątych dochodzą do tych form obozy zagraniczne /dziś nazywalibyśmy je trampingowymi/. Mimo znacznego spadku zainteresowania wyjazdami zorganizowanymi wg badań dotyczących r.ak. 87/88 w obozach studenckich uczestniczyło 26,7% studentów.

Przez wiele lat /1960-82/ zorganizowana turystyka studencka opierała się na jednolitym wzorze zasadzającym się na współpracy i podziale ról między Zrzeszeniem Studentów Polskich /w pewnym okresie SZSP/ i Polskim Towarzystwem Turystyczne Krajoznawczym. Koła i oddziały PTTK zasilały całe środowisko studenckie w kadry turystyczne /ZSP przyjęło system uprawnień turystycznych z PTTK/. Biuro Podróży i Turystyki ZSP "Alnatur" przyjmowało propozycje klubów turystycznych i podstawowych jednostek organizacyjnych ZSP zapewniając im obsługę finansowo-organizacyjną rozprowadzając i sprzedając jednocześnie miejsca na imprezach turystycznych. Za pośrednictwem BPiT "Alnatur" realizowana była także większość zorganizowanych wyjazdów zagranicznych. Do roku 1982 dominowały tu następujące formy wyjazdów:

- akcje obozów wędrownych BPiT "Almatux" realizowane przez kluby turystyczne i studenckie koła przewodniczące w europejskich krajach demokracji ludowej,
- obozy wędrowne organizowane przez Rady Wydziałowe i Uczelniane ZSP będące najczęściej formą przeznaczoną dla grupy kolegów,
- wyjazdy trampingowe oraz turystyki kwalifikowanej organizowane za pośrednictwem BPiT "Almatux", a realizowane przez kluby turystyczne oraz kluby pilotów wycieczek zagranicznych,
- standardowe wycieczki organizowane przez BPiT "Almatux".

Ewolucja struktury wyjazdów zagranicznych była efektem zmian przepisów paszportowych i dewizowych oraz relacji cen w poszczególnych krajach. Mniejszą rolę odgrywała tu moda na wyjazdy do poszczególnych krajów. Poza organizacją wyjazdów struktury organizacyjne turystyki studenckiej umożliwiały także realizację innych form aktywności turystycznej. Do typowych dla środowiska studenckiego można zaliczyć:

- uruchamianie i coroczne prowadzenie ogólnodostępnych studenckich baz namiotowych oraz tzw. chatek studenckich,
- prowadzenie międzynarodowych hoteli studenckich w domach studenckich w okresie wakacji letnich,
- zespół działań związanych z piosenką turystyczną od tworzenia stałych zespołów i wydawania śpiewników turystycznych do cyklicznej organizacji giełd i przeglądów piosenki turystycznej,
- działalność wydawniczą klubów turystycznych /przewodniki, monografie krajoznawcze, skrypty szkoleniowe, periodyki turystyczne/,
- życie towarzyskie skupione wokół klubów turystycznych.

Poza wspomnianymi klubami turystycznymi będącymi najczęściej agendami zarówno ZSP /w pewnym okresie SZSP/ jak i PTTK strukturę organizacyjną turystyki studenckiej wyznaczały struktury ZSP i PTTK, a więc Komisje Turystyki i Sportu Rad Wydziałowych i Rad Uczelnianych ZSP, Agencje, a później Oddziały BPiT "Almatur" przy Radach Okręgowych ZSP /wraz z Komisjami Turystyki i Sportu/ oraz Komisja Turystyki i Sportu Rady Naczelnej ZSP wraz z centralą BPiT "Almatur". Struktura PTTK to najczęściej koła, lub kluby uczelniane PTTK, Oddziały Akademickie w poszczególnych miastach oraz Komisja Akademicka Zarządu Głównego PTTK.

Aktywizacja polityczna i samorządowa studentów w początku lat osiemdziesiątych zmniejszyła aktywność społeczną studentów w dziedzinie turystyki. W wielu klubach obserwować można ograniczenie działalności do swoich członków i najbliższego otoczenia klubu. Zaczyna się kolejna zmiana w systemie organizacyjnym środowiska studenckiego. Zanikają wydziałowe struktury ZSP /SZSP/, BPiT "Almatur" tworzy agencje na większych uczelniach. Tworzy się szereg nowych kół PTTK skupiających turystów, a nie organizatorów wyjazdów. Zmienia się model studenckiego klubu turystycznego. Staje się on coraz częściej miejscem spotkań studentów turystów, miejscem wymiany informacji i życia towarzyskiego. Spada rola klubów jako organizatora imprez turystycznych dla całego środowiska. Ewoluuje także BPiT "Almatur" stając się zwykłym młodzieżowym biurem podróży.

A jak wygląda turystyka studencka w świetle badań przeprowadzonych w 1988 roku ? W wyjazdach zorganizowanych przez środowisko studenckie uczestniczyło 48,0% studentów /tab. 11/, w tym w obozach studenckich 26,7%. Co czwarty student miał do czynienia z działalnością organizacji turystycznych inną niż wyjazdy

/sob.m.in. tab.10/. Należy wyróżnić tu takie dane jak:

- członkiem koła, lub klubu turystycznego jest 30,9% studentów, w tym przynależność do klubów studenckich deklaruje 19,5% studentów,
- uprawnienia turystyczne posiada 15,3% respondentów, w tym 11,5% posiada uprawnienia organizatora turystyki, 3,3% przewodnika, 2,9% przewodnika, 1,7% pilota wycieczek zagranicznych,
- odznaki turystyczne posiada 26,8% studentów,
- w spotkaniach organizowanych przez kluby turystyczne bierze udział 26,4% studentów, w tym w spotkaniach studenckich klubów 18,6%.

Powyższe dane uzupełnione o inne wyniki ankiety wskazują na kilka charakterystycznych cech zorganizowanej turystyki studenckiej.

Utrzymuje się wysoka aktywność środowiska studenckiego. Coraz częściej zamyka się jednak ona do wąskiego grona kolegów i znajomych. Spada atrakcyjność form organizacyjnych turystyki studenckiej. Coraz częściej studenci swą aktywność turystyczną realizują poza swoim środowiskiem. Dotyczy to zarówno wyjazdów /np. w obozach uczestniczyło 64,3% studentów, ale w obozach studenckich już tylko 26,7%/ i działalności w klubach turystycznych /odpowiednio 30,9% i 19,5%/, jak i prowadzenia imprez turystycznych. Mówiąc o obozach studenckich warto zwrócić uwagę, że tylko 32,6% studentów zna organizatorów obozów studenckich, a tylko 21,1% chciałoby na taki obóz w najbliższym czasie wyjechać. Choć w wyjazdach organizowanych przez środowisko studenckie uczestniczyło 48% respondentów to tylko 15% brało udział w wyjazdach organizowanych przez inne ośrodki akademickie. Reszta uczestniczyła wyłącznie w wyjazdach organizowanych przez własną uczelnię, bądź inne uczelnie z miasta

studiów.

Z usług turystycznych oferowanych przez środowisko studenckie nie korzystało nigdy 31,5% studentów. Stopień wykorzystania poszczególnych usług obrazuje tab. 10. Należy podkreślić, że dziś z usług tych coraz częściej korzysta młodzież niestudencka, a w szczególności młodzież szkolna. Przeprowadzone sondaż wskazują, że coraz większy procent uczestników rajdów pieszych i obozów wędrownych stanowi młodzież szkół średnich. Coraz częściej też studenci prowadzą imprezy młodzieży szkolnej. Szczególnie poszukiwanymi przedstawicielami środowiska studenckiego są kierownicy obozów wędrownych oraz zimowisk. Przed sezonem na tablicach informacyjnych klubów turystycznych, kół przewodnickich i oddziałów akademickich PTK pojawia się szereg ogłoszeń szkół, domów kultury, parafii, czy drużyn harcerskich poszukujących kadry do poprowadzenia obozów młodzieżowych. Szerzy, niż w ubiegłych latach, kontakt studentów z młodzieżą szkolną zapewnia duże grono absolwentów - nauczycieli związanych w czasie studiów z turystyką akademicką i do dziś działających w klubach. To otwarcie turystycznego środowiska akademickiego na młodzież szkolną spowodowało także przenieszenie szeregu wzorów zachowań charakterystycznych dawniej tylko dla studentów, na całą młodzież. Zanikła hermetyczność turystyki studenckiej. To zjawisko przyniosło także szereg skutków negatywnych, takich jakie niesie "umacowienie" każdej formy działalności. W pierwszym rzędzie należy wspomnieć o rzadszym wiązaniu się z zorganizowanymi formami turystyki osób ponadprzeciętnych, krajoznawców, zdolnych organizatorów itp. Organizacja i prowadzenie imprez turystycznych przestają być autem towarzyskim.

Ostatnim wreszcie wyróżnikiem zmian jakie zaszły w ostatnich latach jest gwałtowny wzrost ilości indywidualnych wyjazdów za-

granicznych związanych z pracą zarobkową oraz z działalnością handlową. Wzrost kosztów udziału w turystycznych wyjazdach zagranicznych /m.in. z uwagi na wzrost kursu dolara/ wymusił niejako sytuację, w której dewizy zarobione na jednym wyjeździe umożliwiają udział w drugim. Tę sferę działalności nie objęły jeszcze zorganizowane formy aktywności turystycznej, aczkolwiek coraz częściej spotkać można się z wewnątrzklubową wymianą adresów i informacji o możliwościach pracy zarobkowej.

2. TURYSTYKA STUDENCKA W ROKU AKADEMICKIM 1987/88

W rozdziale tym zajmiemy się wyjazdami studenckimi zrealizowanymi w r.ak. 87/88. Każdy z wyjazdów można scharakteryzować przy pomocy szeregu różnych czynników. Z uwagi na różnorodność możliwych interpretacji zrezygnowaliśmy w naszych badaniach z powszechnie stosowanych w praktyce nazw jak rajd, wycieczka piesza, wozasy itp. Z uwagi na różne rozumienie terminu wyjazd turystyczny odeszliśmy też od rozróżniania turystycznych i nieturystycznych wyjazdów poza miejsce studiów, lub miejsce zamieszkania. Przyjęliśmy arbitralnie, że wyjazdy będziemy rozróżniać biorąc pod uwagę następujące cechy:

- długość wyjazdu liczoną w dniach /w praktyce mówić będziemy najczęściej o wyjazdach krótkich /poniżej siedmiu dni, ale z noclegiem/ oraz o wyjazdach dłuższych /od siedmiu dni/,
- porę roku /jesień, zima, wiosna, lato/,
- współuczestników /mówimy o osobach, z którymi wyjeżdża respondent, a nie o wszystkich uczestnikach wyjazdu zbiorowego/,
- organizatora wyjazdu /organizatora przewożącej ilości usług realizowanych na wyjeździe/,

- odległość od miejsca zamieszkania /liczone w godzinach drogi/,
- charakter wyjazdu /pobytowy, wędrowny/,
- dominująca forma programowa /rozumiana hasłowo jako główny cel wyjazdu/.

Aby uzyskać najbardziej syntetyczny wskaźnik aktywności turystycznej studentów pytaliśmy o częstotliwość wyjazdów w czasie roku akademickiego oraz o samoocenę tych wyjazdów. Uzyskane rezultaty przedstawione zostały w tab. 1 i 2. Zanim więc przejdziemy do właściwej analizy wyjazdów turystycznych zajmujmy się najpierw skrajnymi grupami studentów, którzy nie wyjeżdżali w ogóle oraz tych którzy wyjeżdżali ponad sześć razy. Podstawowe dane o tych grupach zawiera tab. 25.

W r.ak. 87/88 nie wyjeżdżało poza miejsce swego zamieszkania, bądź miejsce studiów 5,6% respondentów. Kto nie wyjeżdżał ? Częściej nie wyjeżdżały dzieci rodziców o wykształceniu podstawowym /9,2%/, niż o wykształceniu wyższym /5,0%/. Podobna zależność występuje między częstotliwością wyjazdów, a zawodem ojca. Porównując obie grupy studentów /nie wyjeżdżających w ogóle i wyjeżdżających ponad sześć razy rocznie/ warto zwrócić uwagę na następujące zależności. Im mniejsza miejscowość stałego zamieszkania /zameldowania/ tym większy procent respondentów nie wyjeżdżało w ogóle /od 8% na wsi do 5% w największych miastach/. Jednocześnie jednak studenci zamieszkali w domach studenckich nie wyjeżdżali rzadziej /4,8%/ niż zamieszkali w domach rodzinnych, czy wynajętych pokojach. /6,0%/.

Do grupy niewyjeżdżających częściej kwalifikują się kobiety /6%/ niż mężczyźni /5%/. Jak jednak możemy zauważyć wszystkie te różnice są niewielkie. Istotne znaczenie przy częstotliwości wyjazdów ma rok studiów. Im wyższy rok studiów tym niższy procent nie wyjeżdżających /1 rok - 9%, 2-gi - 6%, 3-ci - 5%,

4-ty - 4% 5-ty - 3%.

Ponad sześć razy wyjeżdżało w r. ak. 87/88 więcej mężczyzn /31%/ niż kobiet /27%/, więcej dzieci rodziców z wyższym wykształceniem /35%/ niż z podstawowym /24%/, więcej mieszkańców dużych miast /31%/ niż wsi /22%/, więcej mieszkańców domów studenckich /30%/ niż domów rodzinnych /27%/, więcej osób o dochodach najwyższych /31%/ niż najniższych /26%/, więcej osób podejmujących od czasu do czasu pracę zarobkową /32%/ niż nie pracujących w ogóle /24%/ !! W tym ostatnim przypadku chodzi prawdopodobnie między innymi o zdobycie środków finansowych na wyjazdy, gdyż jako motyw podejmowania pracy zarobkowej najczęściej wyjeżdżający podają extra wydatki. Warto tu zaznaczyć, że częstotliwość podejmowania pracy zarobkowej nie ma istotnego związku z wyjazdami zagranicznymi.

Tradycyjnie w badaniach dotyczących wyjazdów wyróżnia się wyjazdy urlopowe /wakacyjne/ i całoroczne, wyjazdy krótsze /poniżej 7 dni/ i dłuższe /7 dni i więcej/. W środowisku akademickim trzeba raczej mówić o wyjazdach wakacyjnych oraz wyjazdach w czasie trwania roku akademickiego. Ponieważ jednak wyjazdy krótsze w środowisku akademickim rozkładają się równomiernie w ciągu całego roku, a wyjazdy dłuższe ograniczają się praktycznie do okresów wolnych od zajęć skupiają się na podziale wyjazdów według ich długości.

Wyjazdy wakacyjne, minimum siedmiodniowe

Łącznie co najmniej 66% respondentów uczestniczyło w r. ak. 87/88 w wyjazdach trwających minimum 7 dni /co najmniej, gdyż część osób nie odpowiedziała na pytanie o wyjazdy dłuższe/.

Ponieważ 64% respondentów uczestniczyło w tych wyjazdach latem, 19% zimą, a tylko po 9% jesienią i wiosną można je bez dużego błędu zaliczyć do wyjazdów wakacyjnych /pamiętajmy, że wiosną studenci mają krótkie ferie w okresie Świąt Wielkanocnych/.

W dłuższych wyjazdach wakacyjnych co najmniej raz wzięło udział około 66% respondentów. Z tej liczby 39% respondentów wyjeżdżało więcej niż raz, ale tylko 19% robiło to w zimie. Mimo mody na wyjazdy zimowe zaledwie co piąty student chciał i mógł sobie na taki wyjazd pozwolić. Wydaje się, że ten niski udział dłuższych wyjazdów zimowych jest wynikiem znacznego wzrostu cen wypoczynku zimowego i mniejszej oferty organizatorów turystyki studenckiej.

W porównaniu z wyjazdami osób pracujących młodzież ucząca się znacznie częściej uczestniczy w wyjazdach dłuższych niż klasyczne dwutygodniowe. Wśród studentów /patrz tab. 3/ w wyjazdach powyżej 16-tu dni brało udział 40% studentów, a 14% brało w nich udział więcej niż raz. Porównując te procenty z liczbą studentów wyjeżdżających za granicę można przyjąć, że duży procent długich wyjazdów stanowią wyjazdy zagraniczne.

Jedną z form wyróżniających turystykę studencką /przynajmniej wg stereotypów/ są wędrowki wakacyjne. W r.ak. 87/88 wzięło w nich udział 23% studentów. Nie jest to dużo, nawet jeśli weźmiemy pod uwagę fakt, że tylko 45% respondentów korzystało w r.ak. 87/88 z form wędrownych /w tym także kilkudniowych/. W formach wędrownych częściej uczestniczą mieszkańcy dużych miast /25%/ niż małych /19%/. Współuczestnikami dłuższych wyjazdów są najczęściej rówieśnicy /koledzy ze studiów - 28% wskazani, koledzy spoza studiów - 22% i sympatia - 18%/. Z rodziną wyjechało w r.ak. 87/88 jedynie 15% respondentów.

Obiegowym stereotypem jest stwierdzenie o wielości zorganizowanych form turystyki studenckiej i masowym udziale studentów. Badania nasze wykazały, że z dłuższych wyjazdów zorganizowanych skorzystało w r.ak. 87/88 aż 46% studentów, ale z wyjazdów organizacji działających w środowisku studenckim jedynie 26%. Dokładne dane liczbowe zawiera tab. 8. Warto zwrócić uwagę na wyrównany udział poszczególnych organizatorów turystyki studenckiej. W strukturze wyjazdów nadal dominują wyjazdy organizowane samodzielnie, bądź przez grupę kolegów.

Jedną z ważniejszych form zorganizowanych wyjazdów młodzieży są obozy. Z formą tą zetknęło się 64% respondentów, ale w obozach studenckich uczestniczyło już tylko 27%. Główną przyczyną jest tu prawdopodobnie brak wiedzy o organizatorach obozów studenckich i możliwościach wyjazdu. Znajomość organizatorów obozów deklaruje tylko 33% respondentów, a jedynie 21% chciałoby w najbliższym czasie na jeden z obozów wyjechać.

Reasumując tę część raportu stwierdzić należy, że studenci wyjeżdżają na co najmniej siedem dni znacznie częściej /66%/ niż inne grupy społeczne. Według badań Ośrodka Badania Opinii BRITV dotyczących roku 1987 w wyjazdach takich uczestniczyło jedynie 34% Polaków /z tego 8% więcej niż raz/, 50% pracowników umysłowych, 48% młodzieży w wieku 16-24 lata. 72% Polaków wyjeżdża na wypoczynek wakacyjny z rodziną, podczas gdy u studentów wyjazd z rodziną deklaruje jedynie 15% respondentów.

Badania nie potwierdziły stereotypu o przewadze wyjazdów wędrownych w środowisku studenckim. W dłuższych wędrownych uczestniczyło tylko 23% studentów, podczas gdy /według cytowanych badań OBOP/ w wyjazdach wędrownych uczestniczyło 10% Polaków, a w wędrowno-pobytowych 16%.

Wyjazdy na mniej niż 7 dni

Jak już wspomnieliśmy, w odróżnieniu od wyjazdów dłuższych, wyjazdy poniżej siedmiu dni rozkładały się równomiernie w ciągu całego roku akademickiego 87/88. W wyjazdach takich uczestniczyło co najmniej 69% respondentów. Jak się można było spodziewać w wyjazdach krótkich dominują wyjazdy weekendowe. Co najmniej 54% respondentów uczestniczyło w wyjazdach weekendowych więcej niż raz. 29% respondentów uczestniczyło w krótkich wyjazdach wędrownych. W porównaniu z wyjazdami dłuższymi, na krócej częściej wyjeżdża się z sympatią /24% wskazań/, na wyjazdy organizowane samodzielnie /42%/ i przez grupę kolegów /33%/. Dokładne dane zawarte są w tab. 7 i 8. Warto zwrócić uwagę, że w porównaniu zarówno z latami ubiegłymi, jak i wyjazdami dłuższymi spadł udział studentów w wyjazdach organizowanych przez organizacje studenckie. Zjawisko to zaobserwować można szczególnie w spadku popularności najbardziej masowych imprez studenckich jakimi były rajdy piesze. Dla porównania w roku 1972 według badań D. Gielarowskiej [6] przeprowadzonych w domach studenckich Politechniki Warszawskiej 24,2% mieszkańców akademików wzięło udział w najpopularniejszym rajdzie organizowanym przez studentów politechniki - Rajdzie Świętokrzyskim.

Uwarunkowania aktywności turystycznej w r.ak. 87/88

Aby móc dokonać szczegółowej analizy uwarunkowań aktywności turystycznej młodzieży akademickiej należałoby dysponować szeregiem danych z poszczególnych lat, tak aby móc wyeliminować przypadkowe zależności. Pewne proste zależności między częstotliwością wyjazdów a danymi metryczkowymi zostały już zasygnalizowane we wstępie do niniejszego rozdziału. Możliwie pełna analiza uwarunkowań znajdzie się w kolejnym raporcie, w którym

porównamy aktywność turystyczną studentów w roku 1983 i 1988. Dziś opierając się na rezultatach uzyskanych w roku 1984 krótkiej analizie poddamy aktywność turystyczną studentów różnych typów uczelni oraz dużych i małych ośrodków akademickich.

Badania prowadzone w 1983 roku [1] wskazały na zróżnicowanie aktywności turystycznej studentów uniwersytetów Białegostoku i Krakowa /badaniami objęto wówczas także studentów Warszawy, którzy w większości analiz plasowali się pomiędzy tymi dwoma miastami/. Bierąc to pod uwagę podzieliłiśmy całą naszą próbę na dwie grupy. Do pierwszej zaliczyliśmy 1655 ankiet z ośrodków dużych /od Warszawy do Katowic i Zabrze/, do drugiej 689 ankiet z ośrodków małych /od Lublina i Torunia do Kielc i Zielonej Góry/. Porównanie aktywności turystycznej obu grup wskazało na kilka istotnych różnic.

Studentów z ośrodków dużych wyjeżdżają częściej /co najmniej cztery razy rocznie wyjeżdżało 54,0% studentów przy 46,2% studentów z ośrodków małych/. Uwaga ta dotyczy w szczególności wyjazdów dłuższych /ponad siedem dni/, zimą procenty dla ośrodków dużych i małych wynoszą odpowiednio 20,8% i 11,4% /oraz wyjazdów powyżej szesnastu dni /odpowiednio 41,6% i 34,8%/. Studentów z ośrodków dużych częściej są posiadaczami sprzętu turystycznego: narty posiada 31,6% /w ośrodkach małych 17,4%/, buty turystyczne 62,9% /w małych 52,1%/, plecak 84,2% /w małych 78,2%/, manta 60,7% /w małych 54,3%/. Studentów ośrodków dużych częściej korzystają też z wędrownych form turystyki /47,5% w stosunku do 41,1%/, częściej preferują góry /50,5% do 38,5% /i znacznie rzadziej inne regiony kraju. Studentów z małych ośrodków częściej preferują wyjazdy pobytowe. Tylko 14,9% studentów

z tych ośrodków nie uczestniczyło w wyjazdach pobytowych /w ośrodkach dużych procent ten wynosił 20,1/. Potwierdziła się więc teza o istotnym wpływie wielkości ośrodka akademickiego na poziom aktywności turystycznej studentów.

Przejdźmy obecnie do analizy zależności między typem uczelni a strukturą wyjazdów. Zależności te obrazują tabele 27 - 33. Przed analizą danych liczbowych zwróćmy uwagę na zróżnicowanie próby ze względu na płeć i rok studiów. Otóż mężczyźni wyjeżdżają częściej niż kobiety /przykładowo ponad 6 razy w roku wyjechało o około 10% mężczyzn więcej niż kobiet/. Jeszcze większą różnicę można zaobserwować na poszczególnych latach studiów. W grupie osób niewyjeżdżających pierwszy rok stanowi ponad 32%, podczas gdy w całej populacji tylko 20%. Odpowiednie liczby dla roku piątego stanowią niecałe 10% i ponad 15%. Reasumując, na pierwszych obu latach studiów aktywność turystyczna jest niższa od średniej, a na trzech następnych wyższa. Na politechnikach /83% do 15%/ i akademiach rolniczych /61% do 35%/ dominują mężczyźni, natomiast na WSP /27% do 72%/ i uniwersytetach /41% do 57%/ kobiety. W porównaniu z całą badaną próbą w akademiach rolniczych przeważają pierwsze dwa lata studiów, a w akademiach ekonomicznych /o 17%/, akademiach medycznych /o 8%/ i politechnikach /o 6%/ ostatnie trzy lata. Analiza tabel uwzględniająca powyższe informacje wskazuje, że częściej od przeciętnej wyjeżdżają studenci WSP, a rzadziej akademii medycznych, że w przypadku wyjazdów powyżej 16 dni dominują studenci akademii ekonomicznych, a najrzadziej uczestniczą w nich studenci uniwersytetów. Dłuższe wyjazdy wędrowne do domena politechnik /27,9% wskazań/ oraz uniwersytetów i akademii ekonomicznych. Najrzadziej wędrują studenci akademii rolniczych

/14,1%/ i akademii medycznych /17,4%/. W dłuższych wyjazdach pobytowych dominują studenci WSP /57,4%/, a najczęściej tak wypoczywają studenci uniwersytetów /50,0%/.

Częściej niż inni z usług organizacji studenckiej korzystają studenci Politechnik, WSP i Akademii Medycznych, z usług organizacji kościelnych studenci WSP. Studenci uniwersytetów rzadziej niż inni korzystają z usług biur podróży i organizacji kościelnych.

3. AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA STUDENTÓW

Turystyka jako forma aktywności człowieka wiąże się z pojęciem czasu wolnego i w konsekwencji prowadzi do przeciwstawienia aktywności turystycznej aktywności dnia codziennego. Jednak jeśli za punkt wyjścia przyjmie potrzeby człowieka, a dalej motywy jego działania, ich analiza może wyjaśnić występowanie obu form aktywności. Tak więc, aby rozpatrywać zachowania turystyczne w powiązaniu ze stylem życia i jednocześnie uniknąć przeciwstawień, należy za punkt wyjścia przyjąć potrzeby i motywy. Konsekwencją takiego podejścia może być naturalne pytanie o system wartości współczesnego studenta i jego związek z zachowaniami w czasie wyjazdów. Tematykę tę porusza artykuł B. Radkowskiej [5]. Z badań ankietowych wynika, że studenci najwyżej cenią możliwość własnego rozwoju, możliwość samorealizacji. W dalszej kolejności można mówić o wartościach takich jak miłość, rodzina, czy wiara - religijność. Jest to wskazówka iż studenci w swych zachowaniach nakierowani są na siebie, na własny rozwój intelektualny. Wróćmy jednak do motywów aktywności turystycznej. Punktem wyjścia do stworzenia klasyfikacji motywów aktywności turystycznej była przyjęta kategoryzacja postaw w dwu płaszczyznach: egocentryczno-socjocentrycznej i konsump-

cyjno-twórczej. W oparciu o nią przyjęliśmy ośmioelementową strukturę motywów, których syntetyczne charakterystyki można przedstawić przy pomocy następujących haseł:

- wypoczynek/zabawa,
- poznanie,
- przeżycie/przygoda,
- współuczestnictwo/towarzystwo,
- samorealizacja/rozwój własny,
- zdrowie,
- konformizm/moda,
- zmiana otoczenia/oderwanie się od codzienności.

Hasła te stały się podstawą do sformułowania zestawu stwierdzeń charakteryzujących motyw wyjazdów. Stwierdzenia te wraz z wynikami badań ankietowych znalazły się w tab. 23. Ankietowani studenci wskazywali, że najczęściej ich pragnienia związane z wyjazdem turystycznym koncentrują się na /minimum 30% wyborów "zawsze" w pięciostopniowej skali/:

- obcowaniu z pięknem,
- zobaczeniu czegoś ciekawego,
- oderwaniu się od codziennych obowiązków,
- poznaniu krajobrazu, przyrody itp.,
- przeżyciu przygody.

Na końcu tej listy znalazły się także hasła jak moda, wspólna modlitwa, nie nierobienie. Warto zwrócić uwagę, że najwyżej ocenione motywy wyjazdów związane są ze stosunkiem do normalnego, codziennego studenckiego życia. A więc wyjazd to czas na oderwanie się od codzienności, szarości i brzydoty, czas na obcowanie z pięknem, na przeżycie przygody, na poznanie przyrody, krajobrazu, na zobaczenie rzeczy ciekawych. Tak postrzegane są własne, indywidualne motywy wyjazdów. Zupełnie inaczej studenci

postrzegają motywy wyjazdów osób spoza swojego otoczenia /nie-studentów/. Wówczas hierarchia motywów przedstawia się następująco:

- wypoczynek,
- polepszenie stanu swojego zdrowia,
- moda na wyjazdy,
- chęć zmiany otoczenia.

Najrzadziej wymieniano potrzeby: samorealizacji, przeżycia czegoś ciekawego i poznawcze. Jest to jak się wydaje jednoznacznie negatywna opinia o społeczeństwie.

Bardziej wyważona jest ocena motywacji studentów. Otóż według respondentów studenci wyjeżdżają, gdyż chcą /wg kolejności od najczęściej wskazywanego motywu/:

- wypocząć,
- być razem z innymi,
- zmienić otoczenie,
- poznać przyrodę, krajobraz,
- przeżyć coś ciekawego.

Najrzadziej wymieniano chęć poprawy stanu swojego zdrowia oraz chęć stania się lepszym, chęć nauczenia się czegoś.

Prawdopodobnie obiektywna, przeciętna hierarchia motywów wyjazdów zawarta została między oceną samego siebie, a oceną motywów jakimi kierują się inni studenci.

W badaniach naszych przyjęliśmy, że ważnym czynnikiem warunkującym aktywność turystyczną jest środowisko społeczne w miejscu studiów, bądź miejscu zamieszkania, a w szczególności środowisko w jakim spędza czas wolny. Na pytanie: z kim najczęściej spędzasz czas wolny uzyskaliśmy następujące ilości wskazań /udział procentowy w całej próbie/:

- z kolegami ze studiów	41 %
- z kolegami spoza studiów	31 %
- z dziewczyną/ehłopakiem	35 %
- z współmałżonkiem	10 %
- z rodziną	20 %
- samotnie	18 %

Należy podkreślić, że 76% respondentów deklaruje, że posiada sympatię, 80% że posiada stałą grupę kolegów /dla 40% są to koledzy ze studiów/. Ponad jedna trzecia respondentów wskazuje że dominującym celem ich wyjazdów jest pobyt we dwoje. Podobnie, jedna trzecia wskazuje, że często, lub bardzo często spędza wakacje z grupą stałych kolegów.

Dokładnie 40% respondentów mieszka w domu rodzinnym, a w czasie nauki w szkole średniej w domu mieszkało ponad 80%. Jak więc studenci postrzegają aktywność turystyczną członków rodziny /pytaliśmy tylko o członków rodziny starszych od respondenta/? 65% stwierdza, że członkowie rodziny uprawiają turystykę. U prawie 40% aktywność turystyczna kogoś z rodziny jest taka sama, lub wyższa od własnej. Zauważmy, że w stosunku do najbliższych kolegów procenty te wynoszą odpowiednio 83% i 73%.

Na co student najczęściej przeznaczą czas wolny w dniu powszednim i w dniu wolnym od zajęć? Pełne zestawienie odpowiedzi zawiera tab. 27. Tu zasygnalizujemy jedynie kontakty ze środowiskiem rówieśniczym w dniu wolnym. A więc najpowszechniejszym zachowaniem towarzyskim są spotkania z sympatią /50% wskazań/. Warto zauważyć, że tylko telewizja i słuchanie muzyki /51% wskazań/ są wymieniane częściej. Ze spotkaniami z sympatią wiąże się też prywatki /26% wskazań/.

W uzupełnieniu należy podkreślić, że 42% respondentów należy do organizacji społecznych, a 30% deklaruje, że działa w organizacji. 20% z nich uważa się za organizatora wyjazdów turystycznych /19% twierdzi, że prowadziło imprezy turystyczne/. W ten sposób przeszliśmy do bezpośrednich przejawów aktywności turystycznej. Zaczniemy jednak od barier. Studenci deklarują /tab. 22/, że podstawowymi przeszkodami w uprawianiu turystyki jest brak czasu /53% wskazań/ oraz względy finansowe /46%/. Interesowało nas także, czy szczególnie dzisiaj, barierą nie jest brak sprzętu turystycznego /na tę barierę wskazywało 11% respondentów/. Tab. 16 mówi nam o posiadaniu i korzystaniu z najważniejszych elementów wyposażenia. Tylko 12% studentów deklaruje, że nie posiada i nie korzysta z plecaka i śpiwora, 37%, że nie posiada i nie korzysta z namiotu. Biorąc pod uwagę zainteresowania różnymi formami wypoczynku można stwierdzić że studenci pod względem sprzętowym są dobrze przygotowani do uprawiania aktywnych form turystyki. Uwaga ta dotyczy szczególnie mieszkańców większych miast /tab. 17/.

W naszych badaniach zaliczyliśmy kompletowanie sprzętu turystycznego do czynności przygotowawczych stanowiących przejaw aktywności turystycznej. Do czynności tych zaliczyliśmy także wcześniejsze planowanie i przygotowanie wyjazdów, zachęcanie innych do wyjazdów podobnych do naszych, przynależność do organizacji i klubów turystycznych, branie udziału w spotkaniach organizowanych przez te kluby, zdobywanie uprawnień turystycznych.

Jedna trzecia respondentów /33,8%/ twierdzi zdecydowanie, że wcześniej planuje swoje wyjazdy, dalsze 50%, że robi to od czasu do czasu. Prawie te same ilości respondentów /40%/ przy-

gotowuje się możliwie starannie do wyjazdu, a dalsze 44% twierdzi, że czyni to od czasu do czasu. Do klubu turystycznego należały 31% respondentów, ale tylko 27% bierze udział w spotkaniach organizowanych przez te kluby. Odznaki turystyczne posiada 27% respondentów. Najczęściej jest to Góraska Odznaka Turystyczna /19% wskazań/.

Jak dotychczas mówiliśmy głównie o aktywności respondentów poza samym wyjazdem. Zajmijmy się teraz zachowaniami na wyjazdach. Strukturę zachowań obrazuje tab. 27. Dla nas istotnym elementem zachowań na wyjeździe jest stosunek do społeczności odwiedzanej. Trzeba pamiętać, że w czasie wyjazdów trafimy zarówno w towarzystwo ludności odwiedzanej jak i turystów.

Na pytanie o nawiązywanie kontaktów z przypadkowo spotykanymi ludźmi uzyskaliśmy następujące odpowiedzi:

- raczej nie próbuję nawiązywać kontaktów,
wolę być sam,	71 %
- ograniczam swoje towarzystwo do osób znajomych	18,8 %
- nie stronię od nowych znajomości, ale bez własnej
inicjatywy	43,6 %
- chętnie próbuję podjąć pierwsze kroki	23,0 %

Jednocześnie 77% respondentów zadeklarowało, że w czasie wyjazdów korzystało z pomocy innych turystów, ale 35% stwierdziło, że robiło to tylko w wyjątkowych wypadkach. Respondenci którzy udzielali pomocy innym turystom stanowią 85% populacji badanej. Robili to jednak na prośbę innych osób, bądź na prośbę poszkodowanego.

Większość studentów preferuje wyjazdy w gronie kolegów, lub rówieśników, 40% wyjeżdża najchętniej z kolegami spoza studiów,

36% z kolegami te studiów, a 30% z sympatią.

Jak już sygnalizowaliśmy wcześniej do aktywności turystycznej zaliczamy także zachowania związane z podróżą przedłużoną, a więc szereg czynności wykonywanych na wyjeździe oraz po powrocie do domu. Do najbardziej typowych zachowań na wyjeździe zaliczamy /liczby wskazują na procent respondentów deklarujących występowanie danej formy zachowań/:

- kupowanie książek, map, przewodników związanych z terenem wyjazdu	58,5 %
- robienie zdjęć, slajdów, filmów	57,1 %
- zbieranie pamiątek z wyjazdów	46,7 %
- wymiana adresów- nawiązywanie znajomości	45,7 %

Jednocześnie 14% respondentów deklaruje, że w czasie wyjazdu prowadzi notatki, lub pisze pamiętnik. Tylko niecałe 12% respondentów deklaruje, że nie robi żadnych z tych rzeczy.

Po powrocie z wyjazdu opowiadamy o jego przebiegu. 66,7% respondentów twierdzi, że robi to bardzo często, lub często. W opowieściach tych dominują opisy odwiedzanych miejsc /52,0%/ oraz życia towarzyskiego /50,1%/. Znacznie rzadziej treścią opowiadań są spotkania z ludźmi /38,4%/ oraz porównania miejsc odwiedzanych z miejscem zamieszkania /22,0%/. Z oceną własnego wyjazdu jest związane polecenie go innym osobom. 78,5% respondentów zachęcałoby choć raz kogoś do odbycia wyjazdu podobnego do tego, w jakim wzięli udział.

Reasumując, jeśli aktywność turystyczną studentów rozpatrywamy na płaszczyźnie zachowań, a więc wyróżniając zachowania aktywne i bierne stwierdzić należy, że:

- w aktywnych formach turystyki bierze udział prawie połowa studentów,

- aktywne zachowania turystyczne /inicjowanie wyjazdów, ich organizacja, lub prowadzenie, pomoc innym/ preferuje od jednej trzeciej do połowy badanej populacji,
- dużą /częste wyjazdy/ i możliwie pełną /różne formy aktywności turystycznej/ aktywność turystyczną preferuje również prawie połowa respondentów,

Jeśli powyższe dane skonfrontujemy z przynależnością do organizacji turystycznych i klubów turystycznych, z posiadaniem uprawnień i sprzętu turystycznego można powiedzieć, że wśród studentów jedną trzecią należałoby zaliczyć do grona studentów turystów, a więc do osób wszechstronnie aktywnych turystycznie. Grupa ta i jej wielkość stanowi o stereotypie wysokiej ruchliwości studentów ich aktywności życiowej itp. Warto zauważyć, że grupa ta jest także aktywna w innych dziedzinach życia. Stwierdzenie to dotyczy zarówno sfery działalności społecznej /poza turystyką/ i politycznej, uczestnictwa w życiu kulturalnym, jak i wyższej aktywności w sferze zdobywania środków finansowych /szczególnie na ekstra wydatki/. Na ile na te aktywne zachowania wpłynęła aktywność turystyczna, a na ile pochodzenie społeczne pozostaje zagadnieniem otwartym. Prowadzone badania pozwoliły dziś jedynie na stwierdzenie takich zależności. Nie dały i nie mogły dać odpowiedzi na pytanie o kierunek tych zależności. Wieloletnie obserwacje aktywności społecznej studentów w połączeniu z przeprowadzanymi badaniami mogą jednak posłużyć do sformułowania pewnych hipotez.

Powszechnie obserwowanym zjawiskiem w okresach wzmożonej aktywności turystycznej studentów jest znaczny udział kadry turystycznej w różnych przejawach tej aktywności. Na wielu uczelniach na przykład w nowo utworzonych organizacjach, komitetach, czy samorządach dominowali studenci posiadający uprawnienia turystycz-

ne, prowadzący imprezy turystyczne, będący aktywnymi turystycznie. Można więc sformułować hipotezę o istotnym wpływie aktywnych form turystyki i generalnie aktywności turystycznej na aktywność społeczną młodego człowieka.

4. CHARAKTERYSTYKA BADANEJ PRÓBY

Jak już wspomnieliśmy podstawą analizy aktywności turystycznej młodzieży akademickiej były badania ankietowe przeprowadzone w okresie listopad 88 - styczeń 89. Badaniami objęto studentów studiów dziennych szkół o statusie wyższych uczelni /co najmniej czteroletnie studia/. Z uwagi na odmienny tryb studiów, skoczony tryb życia i ograniczenia w dysponowaniu własnym czasem wolnym z badanej populacji wyłączone studentów wyższych szkół wojskowych, milicyjnych i pożarniczych.

W doborze próby przyjęto zasadę, że ankietowani będą wszyscy obecni na zajęciach członkowie wylosowanej grupy dziekańskiej. W oparciu o wyniki podobnych badań przyjęto, że średnio w grupie ankiety wypełni 15 osób. Biorąc pod uwagę liczbę studentów /niecałe 345 tys. osób/, strukturę uczelni, miast akademickich i liczebności poszczególnych lat studiów ustalono, że badaniami winno być objęte niecałe 200 grup dziekańskich. Przyjęta ostatecznie liczba 200 grup dziekańskich gwarantowała reprezentatywność próby.

Dokonano warstwowego losowania grup przyjmując jako warstwy podział na: typy uczelni /9 typów uczelni/, wielkość środowiska akademickiego /wszystkie miasta akademickie podzielono na trzy grupy/ oraz lata studiów. Teoretycznie próba miała liczyć ok. 3000 osób /200 grup x 15 osób w grupie/.

Ankiety rozdawano studentom w czasie tzw. okienek w zajęciach. Średni czas wypełniania wyniósł ok. 30-40 minut. Łącznie zebrano 2431 prawidłowo wypełnionych ankiet.

Udział studentów poszczególnych typów uczelni przedstawiał się następująco /w procentach/:

- uniwersytety	35,2
- politechniki	22,3
- akademie rolnicze	9,9
- wyższe szkoły pedagogiczne	9,5
- Akademia Górniczo-Hutnicza	2,9
- Akademia Wychowania Fizycznego	2,7
- Wyższa Szkoła Morska	0,1
- brak danych	2,1

Porównując te liczby z danymi Rocznika Statystycznego GUS stwierdzić należy, że próba zawiera pewną nadreprezentację uniwersytetów. Jest to wynik liczniejszych grup dziekańskich.

Badania przeprowadzone w osiemnastu ośrodkach akademickich.

Oto ich procentowe udziały w zebranych ankietach:

- Warszawa	15,8
- Kraków	13,2
- Wrocław	9,3
- Lublin	9,2
- Poznań	8,9
- Katowice	8,0
- Gdańsk	7,0
- Łódź	7,0
- Białystok	4,1
- Bydgoszcz	2,6
- Toruń	2,6

- Olsztyn	1,9
- Opole	1,9
- Zielona Góra	1,8
- Rzeszów	1,7
- Kielce	1,6
- Częstochowa	1,2
- Zabrze	0,1
- brak danych	2,2

Jak widać w badaniach zachowana została reprezentacja różnych typów /jednouczelniane, wielouczelniane/ i wielkości ośrodków akademickich, a także ich rozmieszczenie w kraju.

Trzecią informacją o strukturze próby jest rok studiów.

Studenci kolejnych lat studiów stanowili odpowiednio /w procentach/:

- 1 rok	20,0
- 2 rok	22,8
- 3 rok	17,9
- 4 rok	19,1
- 5 rok	15,5
- 6 rok	0,8
- brak danych	3,9

Należy zwrócić uwagę, że badania przeprowadzono w okresie listopad 88 - styczeń 89, a pytania dotyczyły aktywności turystycznej studentów w okresie 1 października 87 - 30 września 88.

W okresie tym badani studenci pierwszego roku studiów nie byli jeszcze studentami, lecz maturzystami przygotowującymi się do matury i zdającymi egzaminy wstępne na wyższe uczelnie. Z drugiej strony badania nie objęły osób, które były w badanym okresie studentami, lecz zakończyły studia do października 88 /studenci ostatniego roku studiów w roku akademickim 1987/88/.

A oto kilka danych środowiskowych o studentach z badanej próby /w procentach/.

1. Płeć:	mężczyźni	53,0
	kobiety	43,9
	brak danych	3,1
2. Stan cywilny:	kawaler/panna	84,2
	zamężna/żonaty	11,9
	w tym z dziećmi	4,9
	rozwódziony	1,3
	brak danych	2,7

3. Pochodzenie społeczne

3.1. Wykształcenie rodziców /w przypadku różnego należało podać osoby bardziej wykształconej/:

- niepełne podstawowe	3,5
- podstawowe	0,9
- zasadnicze zawodowe, niepełne średnie	13,3
- średnie	25,4
- niepełne wyższe, szkoła powołowa	12,7
- wyższe	37,3
- brak danych	3,6

3.2. Zawód wykonywany przez rodziców:

	Ojciec	Matka
- robotnik rolny	2,1	1,5
- robotnik niewykwalifikowany	1,5	2,8
- robotnik wykwalifikowany	18,8	8,9
- chłoporobotnik	1,7	1,1
- rolnik indywidualny	4,5	4,4
- rzemieślnik	8,9	3,6

	Ojciec	Matka
- pracownik umysłowy bez wyższego wykształcenia	22,3	36,4
- pracownik umysłowy z wyższym wykształceniem	30,4	25,6
- inne zawody	5,6	10,6
- brak danych	4,3	5,0

4. Dane środowiskowe /w procentach/

4.1. Miejscowość stałego zamieszkania:

- miasto 100 tys. mieszkańców i więcej	49,4
- miasto 30-99 tys. mieszkańców	17,5
- miasto poniżej 30 tys. mieszkańców	17,7
- wieś	12,8
- brak danych	2,6

Uwaga: Stałe zamieszkanie w mieście studiów zadeklarowało 32,2% respondentów.

4.2. Miejscowość, w której respondent ukończył szkołę średnią:

- miasto 100 tys. mieszkańców i więcej	51,4
- miasto 30-99 tys. mieszkańców	23,1
- miasto poniżej 30 tys. mieszkańców	19,7
- wieś	2,7
- brak danych	3,0

W domu rodzinnym mieszkało 83,3% respondentów, w internacie 8,7%, a w wynajętym pokoju 2,2%. Liceum ogólnokształcące ukończyło 71,3% respondentów, technikum 20,8%, a liceum zawodowe 5,4% /brak danych - 2,5%.

4.3. Przed rozpoczęciem studiów pracowało, lub odbywało służbę wojskową 13,6% respondentów /brak danych - 4,5%.

5. Zamieszkanie w okresie studiów /w procentach/

- dom rodzinny	40,0
- dom studencki	43,1
- wynajęty pokój/mieszkanie	11,4
- brak danych	6,3

Uwaga: suma procentów przekracza 100, gdyż respondent w czasie studiów mógł zmienić miejsce zamieszkania.

6. Sytuacja materialna respondentów

6.1. Przeciętny deklarowany dochód miesięczny na osobę w rodzinie wynosił:

- poniżej 15 tys. zł	15,0
- 15 - 19 tys. zł	29,2
- 20 tys. zł i więcej	50,8
- brak danych	4,0

6.2. Przeciętna kwota jaką respondent dysponował miesięcznie na własne wydatki:

- poniżej 10 tys. zł	32,4
- 10 - 14 tys. zł	25,5
- 15 tys. zł i więcej	39,0
- brak danych	3,2

6.3. Podejmowanie dodatkowej pracy zarobkowej w czasie studiów /w procentach/:

- regularnie	8,5
- od czasu do czasu	27,1
- przypadkowo	22,9
- nie podejmował	38,7
- brak danych	2,7

6.4. Deklarowane przyczyny podejmowania dodatkowej pracy zarobkowej w czasie studiów /w procentach/:

- konieczność zdobycia środków utrzymania	12,5
- zdobycie środków na ekstra wydatki	32,0
- możliwość ciekawej pracy	5,2
- inne powody	9,8

7. Przynależność do organizacji społecznych i politycznych.

2,1% respondentów deklaruje, że należy do partii, lub stronnictw politycznych. Do organizacji społecznych należy 42,0% badanych, przy czym działalność w studenckich organizacjach społecznych deklaruje 21,2% respondentów, a w organizacjach niestudenckich 8,4%.

5. BIBLIOGRAFIA

1. Michał Ducholiz, Tomasz Dzięcio, Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej. Raport z badań. Instytut Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 1985, msz.
2. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej, Problemy Turystyki 1986, nr 2.
3. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna młodzieży akademickiej. Koncepcja badań 1987-90. Oddział Uniwersytecki PTTK, Warszawa, 1987.
4. Krzysztof Łopaciński: Aktywność turystyczna polskich studentów w 1988 roku. Problemy Turystyki, 1989, nr 3.
5. Beata Radkowska: Zachowania turystyczne studentów. Problemy Turystyki, 1989, nr 3.
6. Danuta Gierulowska: Dom studencki jako środowisko wychowujące. MN, Warszawa, 1981.

6. ZESTAWIENIA TABELARYCZNE

1. Częstotliwość wyjazdów w r.ak. 87/88

	Razem		Ośr. duże		Ośr. małe	
raz w ciągu roku	215	9%	140	9%	66	10%
2 - 3 razy	789	32%	505	30%	264	38%
4 - 6 razy	553	23%	386	23%	148	21%
więcej niż 6 razy	694	28%	508	31%	170	25%
razem wyjeżdżało	2251	93%	1539	93%	648	94%
nie wyjeżdżało	136	5%	96	6%	37	5%
brak danych	44	2%	20	1%	4	1%

2. Ocena wyjazdów w r.ak. 87/88

	Razem		Ośr. duże		Ośr. małe	
wszystkie turystyczne	554	23%	388	23%	143	21%
w większości turystyczne	941	39%	647	39%	263	38%
w większości nieturystyczne	566	23%	387	23%	173	25%
wszystkie nieturystyczne	280	11%	182	11%	92	13%
brak odpowiedzi	90	4%	51	3%	18	3%

3. Długość wyjazdów w r.ak. 87/88

Wyjazdy	Raz		Więcej razy	
co najmniej 7-dniowe	653	27%	949	39%
w tym: powyżej 16 dni	613	25%	346	14%
poniżej 7 dni	603	25%	978	40%
w tym weekendowe	362	15%	1300	54%

4. Odległość wyjazdów od miejsca zamieszkania w r. ak. 87/88

	Wyjazdy do 2 godz. drogi		Dalsze wyjazdy	
raz w ciągu roku	194	8%	264	11%
2 - 3 razy	409	17%	665	27%
4 - 6 razy	266	11%	487	20%
więcej niż 6 razy	546	23%	612	25%
nie wyjeżdżało, lub brak danych	1016	41%	403	17%

5. Termin wyjazdów w r. ak. 87/88

	Dłuższe min. 7 dni		Krótsze po- niżej 7 dni	
jesienią	226	9%	916	38%
zimą	468	19%	895	37%
wiosną	223	9%	983	40%
latem	1557	64%	957	39%
brak danych	639	26%	467	19%

6. Charakter wyjazdów w r. ak. 87/88

Wyjazdy	Razem		Dłuższe min. 7 dni		Krótsze po- niżej 7 dni	
wędrownie	1127	45%	557	23%	700	29%
pobytowe	1966	81%	1250	52%	1091	41%

Uwaga: procenty przekraczają 100 gdyż respondent mógł uczestniczyć w wyjazdach pobytowych i wędrownych

7. Współuczestnicy wyjazdów w r. ak. 87/88 /uwaga jak w tab. 6/

Wyjazdy	Dłuższe min. 7 dni		Krótsze poniżej 7 dni	
samotne	240	10%	363	15%
z sympatią	426	18%	574	24%
z kolegami ze studiów	682	28%	787	32%
z kolegami spoza studiów	522	22%	560	23%
z rodziną/żoną	374	15%	369	15%
brak danych	739	30%	486	20%

8. Organizatorzy wyjazdów w r. ak. 87/88 /procenty przekraczają 100 gdyż respondent mógł uczestniczyć w wyjazdach organizowanych przez różnych organizatorów/

Organizator wyjazdu:	Dłuższe min. 7 dni		Krótsze po- niżej 7 dni	
samodzielna organizacja	666	27%	1021	42%
grupa kolegów	587	24%	796	33%
rodzina	379	16%	450	19%
organizacje studenckie	642	26%	540	22%
w tym: BPiT "Almatur"	231	10%	131	5%
akad. jednostki PTTK	192	8%	190	8%
stud. kluby turystyczne	160	7%	217	9%
inne organizacje studenckie	227	9%	147	6%
kościół, lub org. kościelne	123	5%	166	7%
inne organizacje niestudenckie	181	8%	133	6%
przedsiębiorstwa turystyczne	251	10%	143	6%
inne instytucje	278	11%	170	7%

9. Formy wyjazdów jakie miały miejsce w r. ak. 87/88
/w procentach wskazań/

- Podróż lub pobyt z osobami, z którymi pragnie się spędzić czas	67%
- Podróż po nieznanym terenie wśród lasów i jezior	62%
- Podróż po szlakach, gdzie znajdują się zabytki architektury, skanseny, muzea	56%
- Podróż do miejsc związanych z osobistymi wspomnieniami	51%
- Pobyt na wczasach, kwaterze, obozie stałym	48%
- Pobyt pod namiotem w jednym miejscu z dala od ludzi	35%
- Zagraniczny wyjazd z biurem podróży	25%
- Podróż po terenie, gdzie żyją ciekawi ludzie, twórcy ludowi, uczestnicy walk itp.	21%
- Inne nie wymienione formy wyjazdów	49%

Uwaga: w r. ak. 87/88 za granicę wyjechało 942 os. tj. 39% studentów.

10. Korzystanie z usług turystycznych organizatorów studenckich

Rodzaj usługi	Korzystał kiedykolwiek		Korzystał w r. ak. 87/88	
chatki i schroniska studenckie	742	31%	478	18%
studenckie bazy namiotowe	389	16%	252	10%
studenckie wydawnictwa turystyczne	373	15%	226	9%
pomoc kadry turystycznej	254	11%	176	7%
studenckie wypożyczalnie sprzętu	243	10%	170	7%
międzynarodowe hotele studenckie	190	8%	122	5%

Uwaga: nigdy nie korzystało z usług organizacji działających w środowisku studenckim 32% respondentów.

11. Udział w wyjazdach różnych organizatorów /kiedykolwiek/

Organizator wyjazdu:	Wyjechał kiedykol- wiek		Wyj. dłuż- sze min. 7 dni		Wyj. krótsze poniżej 7 dni	
samodzielna organizacja	1221	71%	907	37%	1175	48%
koledzy	1752	72%	992	41%	1127	46%
rodzina	1443	59%	987	41%	736	30%
organizacje studenckie	1167	48%	841	35%	795	33%
w tym: PBiT "Almatur"	525	22%	330	14%	244	20%
akad. jedn. PTTK	459	19%	249	10%	284	12%
stud. kluby turyst.	416	17%	225	9%	285	12%
inne org. stud.	495	20%	287	12%	262	11%
kościół, org. kościelne	570	23%	293	12%	351	14%
przedsiębiorstwa turyst.	578	31%	534	22%	291	12%
inne org. niestudenckie	600	25%	383	16%	318	13%

12. Preferowane formy programowe wyjazdów, cele wyjazdów
/można było wybrać więcej niż jedną formę programową/

- wypoczynek	1353	56%
- odkrywanie nowych terenów, obiektów	1010	42%
- wspólne uczestnictwo w obrzędach, imprezach, ogniskach	845	35%
- pobyt we dwoje	837	34%
- krajoznawstwo	692	29%
- różne formy turystyki kwalifikowanej	333	14%
- inne cele /hobby, sport, zdrowie, kultura/	893	37%

13. Preferowane regiony kraju
/można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź/

	Razem		Ośr. duże	Ośr. małe
góry	1138	47%	51%	39%
morze	508	21%	21%	23%
pojezierza	458	19%	18%	21%
inne regiony	247	10%	10%	32%
brak preferencji	734	30%	28%	34%

Uwaga: za granicą przebywało kiedykolwiek 71% respondentów przy czym z ośrodków dużych 73%, a z małych 70%.

14. Preferowani współuczestnicy wyjazdów i spędzania czasu wolnego /można było wybrać więcej niż jedną odpowiedź/

Współuczestnicy	Wyjazdy		Czas wolny
koledzy spoza studiów	897	40%	31%
koledzy ze studiów	882	36%	41%
sympatia	729	30%	35%
rodzina	453	19%	20%
współmałżonek ^{x/}	244	10%	10%
wyjazdy samotne/sam	342	14%	18%
brak danych	61	3%	2%

x/ procent żonatych/zamężnych respondentów wynosi 12%.

15. Aktywność turystyczna otoczenia /w stosunku do aktywności respondenta/

Aktywność:	większa	taka sama	mniej	nikt nie uprawia
bliskich kolegów	1050 43%	717 30%	248 10%	156 6%
starszych członków rodziny	308 13%	406 17%	875 36%	143 6%
sympatii	289 12%	862 36%	459 19%	535 4%

Uwaga: 22% respondentów deklaruje, że nie ma sympatii, 40% że nie ma stałej grupy kolegów ze studiów, a 42% że nie ma stałej grupy kolegów spoza studiów.

16. Korzystanie ze sprzętu turystycznego

Rodzaj sprzętu:	posiadają sprzęt	nie posiadają, ale korzystają	nie posiadają i nie korzystają
plecak	1993 82%	213 9%	229 9%
śpiwór	1924 79%	210 9%	300 12%
rower	1722 71%	183 8%	528 22%
buty turystyczne	1436 59%	147 6%	852 35%
mezzaki	1424 59%	217 9%	794 33%
kuchotka turyst.	1035 43%	342 14%	1056 43%
namiot	892 37%	652 27%	890 37%
narty	665 27%	282 12%	1485 61%

17. Posiadacze sprzętu turystycznego wg wielkości ośrodków /w procentach/

Rodzaj sprzętu	Razem	Duże miasta	Małe miasta
plecak	82%	84%	78%
śpiwór	79%	82%	76%
rower	71%	70%	77%
buty turystyczne	59%	63%	52%
mezzaki	59%	61%	54%
kuchotka turystyczna	43%	44%	39%
namiot	37%	37%	36%
narty	27%	32%	17%

18. Działalność w klubach turystycznych

	W klubach turystycznych		W tym w studenckich	
Jest członkiem klubu turyst.	752	31%	476	20%
Bierze udział w spotkaniach organizowanych przez kluby	642	26%	451	19%

19. Inne formy działalności turystycznej

- Posiadanie uprawnień turystycznych	373	15%
w tym: organizator turystyki	279	12%
przewodnik	80	3%
przodownik/instruktor	71	3%
pilot wycieczek zagranicznych	42	2%
- Organizacja wyjazdów turystycznych	486	20%
- Prowadzenie imprez turystycznych	467	19%
- Organizacja innych form działalności turystycznej /wykłady, prelekcje, kursy, prowadzenie baz namiotowych, schronisk itp./	231	6%

20. Uczestnictwo w obozach turystycznych

	Razem		W studenckich	
uczestniczyło	1474	64%	648	27%
nie uczestniczyło	768	32%	-	-
brak danych	99	4%	-	-

21. Źródła informacji o możliwościach uprawiania turystyki
/respondent mógł wymienić więcej niż jedno źródło/

- koledzy	1625	67%
- plakaty	703	29%
- osoby z klubów turystycznych	428	18%
- środki masowego przekazu	388	16%
- członkowie rodziny	324	13%
- pracownicy BPiT "Almatur", PTTK	219	9%
- radiowęzły	194	8%

22. Bariery wyjazdów turystycznych

- brak czasu	1299	53%
- względy finansowe	1116	46%
- przepisy utrudniające wyjazdy	505	21%
- brak odpowiedniego towarzystwa	458	19%
- brak sprzętu, ubioru turystycznego	263	11%
- trudności w dotarciu do terenów atrakcyjnych turystycznie	262	11%
- brak umiejętności	187	8%
- brak zainteresowania turystyką	163	7%
- względy zdrowotne	91	4%

23. Motywy wyjazdów turystycznych /w procentach wskazań/

Wyjeżdżam aby:	zawsze	często	czasami	rzadko	nigdy
nie nie robić	3,9	7,8	20,1	41,1	18,1
wypoczywać na słońcu	13,3	33,9	30,8	14,2	4,8
spędzić czas na rozrywkach, zabawie	13,1	36,8	33,4	11,1	2,7

dokończenie tabeli

Wyjeżdżam aby:	zawsze	często	czasami	rzadko	nigdy
poznać ludzi, nawiązać nowe znajomości	24,4	37,4	21,1	10,2	10,2
poznać krajobraz, przyrodę itp.	34,1	34,6	19,6	7,0	2,5
uczestniczyć w imprezach kulturalnych	10,9	29,4	35,0	17,1	5,1
poznać kulturę i obyczaje regionu	12,7	23,5	30,7	23,6	6,8
poznać architekturę, zabytki	24,0	32,0	26,1	12,3	3,1
porównać rzeczywistość z tym o czym słyszałem	20,0	32,5	29,0	12,4	3,7
zobaczyć coś ciekawego, być w ciekawym miejscu	40,9	38,5	13,4	2,6	1,4
obcować z pięknem	41,1	33,8	16,7	3,9	1,6
przeżyć przygodę	33,0	31,4	22,3	7,9	2,5
uczestniczyć w uroczystościach religijnych, we wspólnej modlitwie	7,5	14,8	24,8	26,8	22,5
współprzeżywać	12,6	25,7	29,0	20,0	8,8
być razem z innymi	18,4	34,0	26,5	13,2	5,1
być z bliskimi osobami	29,5	39,2	19,7	6,8	2,1
dać z siebie coś innym	15,4	35,1	31,1	11,7	3,7
chronić przyrodę, piękno krajobrazu	26,0	23,5	24,1	16,8	6,5
stać się lepszym, nauczyć się czegoś	30,8	31,0	22,6	9,5	3,2
polepszyć stan swojego zdrowia	28,0	21,6	23,1	16,7	7,9
wyjechać, gdyż taka jest moda	12,6	18,7	19,3	18,8	27,2
na pewien czas zmienić towarzystwo	6,7	22,2	39,7	21,6	7,1
oderwać się od codziennych obowiązków	37,7	34,3	19,4	4,3	1,7

24. Cele wyjazdów studentów i niestudentów według
opinii respondentów

Wyjeżdżają aby:	Studenti		Niestudenci	
1. wypocząć	1295	53%	1387	57%
2. nawiązać znajomości, wypocząć	1272	52%	462	19%
3. na pewien czas zmienić otoczenie	904	37%	740	30%
4. poznać krajobraz, przyrodę	639	26%	381	16%
5. przeżyć coś ciekawego, uczestniczyć w obrzędach	629	26%	244	10%
6. wyjechać bo tak nakazuje moda	487	20%	794	33%
7. nauczyć się czegoś, stać się lepszym	251	10%	256	6%
8. poprawić stan swojego zdrowia	154	6%	866	36%

Uwaga: Zgodnie z tab. 23 własne cele wyjazdów respondentów to wg nich kolejno pozycje 5, 7, 3, 8.

25. Podstawowe dane porównawcze o grupach studentów
wyjeżdżających najczęściej i niewyjeżdżających w ogóle
/w procentach udziału w odpowiedniej grupie/

	Udział w całej po- pulacji	Udział w grupie wy- jeżdżających ponad 6 razy	Udział w grupie nie- wyjeżdżają- cych
1. Płeć: mężczyźni	53,0	57,3	47,8
kobiety	43,9	41,5	44,1
2. Wykształcenie bardziej wykształconego z ro- dziców			
- podstawowe i niep. podst.	7,6	6,5	12,5
- zasadnicze zawodowe	13,3	11,4	11,0
- średnie	25,4	25,5	25,7
- niepełne wyższe, pomaturalne	12,7	9,4	10,3
- wyższe	37,3	45,4	33,1

dokończenie tabeli

	Udział w całej po- pulacji	Udział w grupie wyj. ponad 6 razy	Udział w grupie nie- wyjeżdżają- cych
3. Zawód ojca: robotnik	3,6	3,1	7,3
robotnik wykw.	18,8	17,9	16,2
rolnik indyw.	4,5	2,6	5,9
rzemieślnik	8,9	7,9	10,3
pracownik umysł. bez wyższego wykształcenia	22,3	20,5	19,9
pracownik umysł. z wyższym wyksz.	30,4	37,3	25,7
4. Miejsce stałego zamiesz.			
- miasto 100 tys. i wię- cej mieszkańców	49,4	54,5	44,1
- miasto 30-99 tys. m.	17,5	17,1	14,0
- miasto poniżej 30 tys. mieszk.	17,7	17,1	18,4
- wieś	12,8	9,9	18,4
5. Zamieszkanie w okresie studów:			
- dom rodzinny	40,0	37,9	42,6
- dom studencki	43,0	45,4	36,8
- wynajęty pokój/miesz- kanie	11,4	11,4	12,5
6. Miejsce ukończenia szkoły średniej:			
- miasto 100 tys. i więcej mieszkańców	51,4	55,8	52,9
- miasto 30-99 tys. m.	23,1	22,0	14,0
- miasto poniżej 30 tys. m.	19,7	17,9	25,0
- wieś	2,7	2,4	2,2

dokończenie tabeli

		Udział w całej po- pulacji	Udział w grupie wyj. ponad 6 razy	Udział w grupie nie- wyjeżdżają- cych
7. Ukończona szkoła średnia:				
- liceum ogólnokształcące		71,3	71,3	64,0
- technikum		20,8	22,2	25,0
- liceum zawodowe		5,4	5,0	6,6
8. Rok studiów:	1	20,0	19,6	32,4
	2	22,8	19,5	24,3
	3	17,9	17,7	14,7
	4	19,1	22,0	14,7
	5	15,5	17,0	9,6
	6	0,8	0,9	0,7
9. Dochody na osobę w rodzinie:				
0 - 9 tys. zł		3,3	3,0	3,7
10 - 14 "		12,7	13,1	16,9
15 - 19 "		29,2	24,6	27,9
20 tys. zł i więcej		50,8	55,9	43,4
10. Podejmowanie pracy zarobkowej:				
- regularnie		8,5	8,5	8,8
- od czasu do czasu		27,1	30,3	16,9
- przypadkowo		22,9	24,9	14,7
- nie podejmowano		39,7	34,7	55,9
11. Cele podejmowania pracy zarobkowej:				
- konieczność zdobycia środków utrzymania		12,5	12,5	11,0
- ekstra wydatki		32,0	37,5	21,3
- inne cele		15,0	13,5	16,9
12. Przynależność do organizacji społecznych		42,0	57,2	23,5
13. Działalność w organizacjach społecznych		21,1	29,3	9,6
w tym dzisiaj		21,2	30,0	11,0
nie działam w żadnej		23,6	25,8	19,9

26. Podstawowe dane porównawcze między studentami z różnych typów uczelni /dane procentowe/:

	A.M.	Pol.	Uniw.	A.E.	A.R.	WSP	Razem
1. Częstotliwość wyjazdów w r.ak.87/88							
- wcale	7,2	6,2	5,0	2,9	6,2	3,9	5,6
- raz	12,1	6,0	10,1	7,9	11,6	8,2	8,8
- 2-3 razy	36,7	29,7	34,4	28,1	35,7	31,5	32,5
- 4-6 razy	22,2	24,5	23,3	24,5	20,3	20,3	22,7
- więcej niż 6 razy	20,3	32,8	26,0	36,0	24,9	34,9	28,5
- brak danych	1,5	0,7	1,3	0,7	1,2	1,3	1,8
2. Uczestnictwo /kiedykolwiek/ w wyjazdach zorganizowanych przez							
- samego siebie	69,6	72,2	72,5	66,9	73,0	67,7	70,8
- kolegów	75,8	76,3	70,5	64,0	71,8	75,9	72,1
- rodzinę	63,8	60,1	58,8	59,7	59,3	60,8	59,4
- BPiT "Almatur"	28,0	26,5	19,2	17,3	16,2	20,3	21,6
- Akad.jedn.PTTK	19,3	23,5	16,5	12,2	15,8	25,9	18,9
- Stud.Kluby tur.	17,9	21,1	16,6	13,7	10,0	21,1	17,1
- inne org.działające na uczelni	18,8	23,5	17,2	21,6	22,0	19,8	20,4
- org.kościelne	18,8	24,2	12,3	25,2	25,7	31,5	23,4
- inne org.niestud.	17,1	26,8	10,8	20,1	27,4	28,0	24,7
- przeds.turyst.	38,6	44,0	18,7	29,5	30,7	30,6	31,2
- inne instytucje	25,1	35,0	26,9	34,5	26,1	33,2	29,7
3. Wyjazdy zagraniczne /kiedykolwiek/	72,9	74,3	69,4	73,4	72,6	64,2	71,1
4. Płeć:							
- mężczyźni	41,5	82,7	41,4	49,6	61,4	26,7	53,0
- kobiety	54,6	15,2	56,5	46,8	35,3	72,0	43,9

		A.M.	Pol.	Uniw.	A.E.	A.R.	WSP	Razem
5. Rok studiów:	1	13,5	16,0	18,8	23,0	27,8	25,9	20,0
	2	15,5	17,8	28,9	6,5	27,8	21,6	22,8
	3	22,7	21,6	20,7	15,8	1,2	13,8	17,9
	4	21,3	19,0	13,2	51,8	23,2	19,0	19,1
	5	16,4	18,1	16,7	2,2	17,0	19,0	15,5
	6	7,7	0,2	0,1	-	-	-	0,8
6. Wyjazdy w r.ak.87/88								
- powyżej 16 dni		44,9	45,8	34,5	50,4	36,5	39,7	39,7
- 7 - 16 dni		51,2	57,5	53,0	54,7	42,3	48,3	52,2
- poniżej 7 dni		63,3	68,1	65,3	69,8	64,3	65,1	65,2
7. Terminy wyjazdów min. 7-dniowych:								
- jesień		8,7	10,0	8,8	9,4	11,6	10,3	9,3
- zima		21,3	22,2	17,5	23,7	14,1	18,5	19,3
- wiosna		8,7	9,6	10,6	10,1	7,5	6,0	9,2
- lato		61,8	69,1	62,3	64,0	61,0	65,9	64,0
8. Wyjazdy w r.ak.87/88 min. 7-dniowe:								
- wędrownie		17,4	27,9	24,4	24,4	14,1	19,9	22,9
- pobytowe		51,2	52,8	50,0	51,8	51,0	57,4	51,5
9. Podejmowanie pracy zarobkowej:								
- regularnie		6,8	11,8	7,3	10,8	7,9	6,0	8,5
- od czasu do czasu		21,7	32,8	26,9	21,6	31,5	19,8	27,1
- przypadkowo		21,3	25,8	22,8	24,5	21,6	19,0	22,9
- nie podejmowano		47,3	26,6	41,4	42,4	37,3	53,9	38,7

Uwaga: A.M. - akademię medyczne, Pol. - politechniki, Uniw. - uniwersytety, A.E. - akademie ekonomiczne, A.R. - akademie rolnicze, WSP - wyższe szkoły pedagogiczne.

27. Zachowania na wyjazdach /min. 7-dniowych/, w dni wolne
i dni powszednie w miejscu zamieszkania, /w procentach/

	na wyjeździe	w dniu powszednim	w dniu wolnym
brak zajęć, odpoczynek	44,3	19,7	20,8
telewizja, radio, muzyka	20,3	40,0	50,9
czytanie książek, prasy	29,6	36,9	46,6
spotkania z kolegami/sympa- tia, rozmowy, ognisko	50,3	36,5	49,4
prywatki	12,2	8,5	26,1
dyskoteka, kawiarnia	18,7	8,7	21,6
spacery	43,9	21,6	38,9
wycieczki	44,1	7,7	36,4
uprawianie sportu	30,4	20,9	19,2
uprawianie hobby	16,3	15,1	21,0
kino, teatr, koncerty	22,9	32,7	46,7
inne zajęcia	39,8	26,3	30,3